

25

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ «ΝΕΩΝ»
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

- Για τον πληθω-
ρισμό
- Για τους μισθούς
- Για τα ελλείμματα

- Για την ανεργία
- Για τις επενδύσεις
- Για το εξωτερικό
γυόος

**ΑΠΑΝΤΩΝΤΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ
ΥΠΟΥΡΓΟ
Κ. ΣΗΜΙΤΗ**

- Για τα επόμενα δύο
χρόνια
- Για το συνάλλαγμα
- Για την παραγωγή

- Για τις αντιδράσεις
- Για την αντιπολί-
τευση
- Για την εμμονή του

Μονοψήφιος πληθω- ρισμός το 1988

①

- Η οικονομία δεν πρόκειται να πάρει πάλι τον κατήφορο.
- Η κυβέρνηση έχει τη δυνατότητα, αλλά και την πολιτική βούληση, να λάβει όλα τα απαραίτητα διορθωτικά μέτρα.
- Η αντιπολίτευση προσπαθεί να πλήξει την κυβέρνηση με το να δημιουργήσει αμφιβολία και αβεβαιότητα για την έκβαση του σταθεροποιητικού προγράμματος.
- Η προσπάθεια για ανόρθωση της οικονομίας δεν είναι κομματική προσπάθεια.
- Ούτε η Δεξιά ούτε η παραδοσιακή Αριστερά μπόρεσαν να υποδείξουν άλλες συγκεκριμένες πολιτικές.
- Καθοριστικό στοιχείο για την επιτυχία της προσπάθειας είναι η εμπιστοσύνη στην εξέλιξη.
- Η συνταγή είναι η πιστή εφαρμογή του σταθεροποιητικού προγράμματος.
- Υπάρχουν αρκετοί που διστάζουν μπροστά σε αντιδράσεις και διαμαρτυρίες.
- Η πολιτική που θέλει να διορθώσει δεν μπορεί να περιμένει μόνο χειροκροτήματα.
- Αδυναμίες που σωρεύθηκαν επί δεκαετίες δεν διορθώνονται σε δυο χρόνια.

- Μερικοί πιστεύουν ότι μόλις περάσει η διετία του σταθεροποιητικού προγράμματος, θα μπορεί να ανακτηθεί όλη η απώλεια του εισοδήματος της διετίας. Αυτό δεν θα μπορεί και δεν πρέπει να γίνει.
- Στο τέλος του 1987 ελπίζουμε να έχει ομαλοποιηθεί η πορεία της οικονομίας. Μένουν όμως πάρα πολλά να γίνουν.
- Μεγαλύτερη αποταμίευση για περισσότερη επένδυση είναι πολιτική ανάπτυξης και όχι λιτότητας.
- Όχι στην αύξηση της ιδιωτικής καταναλώσεως χωρίς τη δημιουργία παραγωγικού δυναμικού.
- Διαμορφώνονται οι συνθήκες που θα οδηγήσουν στην αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων.
- Οι ιδιωτικές επενδύσεις μετά από χρόνια σημειώνουν αύξηση και η τάση δεν θα αντιστραφεί.
- Το πόσο θα μεγαλώσουμε την πίτα, εξαρτάται από την προσπάθεια που θα θελήσουμε να καταβάλουμε.
- Σήμερα ο κάθε Έλληνας πληρώνει σε συνάλλαγμα 40.000 δραχ. για να εξυπηρετηθεί το εξωτερικό χρέος του Δημοσίου.
- Πληθωρισμός μονοψήφιος από του χρόνου.

Καθώς η δίχρονη πολιτική της αυστηρής λιτότητας φτάνει στο τέλος και η λαική δυσφορία στο έπακρο, πληθαίνουν τα ερωτηματικά για την έκβαση του σταθεροποιητικού προγράμματος και τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Πού βρισκόμαστε ακριβώς, πού πάμε, τι θα γίνει, είναι τα ερωτήματα που απασχολούν αυτήν τη στιγμή το μισθωτό, το συνταξιούχο, το βιοτέχνη, τον επαγγελματία, αλλά και τον έμπορο και το βιομήχανο.

Τις ανησυχίες ειδικότερα των εργαζομένων για την τύχη του εισοδήματός τους, που από μέρα σε μέρα το θάλπουν να συρρικνώνεται όλο και πιο πολύ, εντείνουν κάποιες απόψεις, κάποιες ενδείξεις και κάποιες εκτιμήσεις όχι και τόσο ενθαρρυντικές και παρήγορες.

Να τα αναφέρουμε όλα αυτά:

Από τη μία πλευρά ο διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος κ. Δ. Χαλικιάς επιμένει ότι παρ' όλα τα θετικά που γίνονται, η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας παραμένει χαμηλή, και ότι η βιομηχανία μας, με τη σημερινή της δομή, «δεν είναι και ίσως δεν μπορεί να γίνει βιώσιμη».

Επισημαίνει ακόμα ότι ο δημόσιος τομέας, παρά το «μαχαίρι» που έχει πέσει, εξακολουθεί να δανειζεται και να καταναλώνει πολλά, πράγμα που περιορίζει την αποτελεσματικότητα της νομισματικής και της οικονομικής πολιτικής γενικότερα.

Ο κ. Χαλικιάς βρίσκει ότι με τα μέτρα για τη σταθεροποίηση της οικονομίας έχει γίνει κάποια πρόοδος στην αντιμετώπιση των προβλημάτων μας, αλλά μας καλεί να συνεχίσουμε την προσπάθεια με την ίδια προσοχή και συνέπεια, έως ότου αποκτήσουν μονιμότερο χαρακτήρα το θετικά αποτελέσματα της περιοριστικής πολιτικής.

Στο ίδιο περίπου μήκος κύματος εκπέμπει και ο

2

ΟΟΣΑ, που μας καλεί να προσέξουμε ακόμα πολλά, γιατί υπάρχει, λέει, κίνδυνος για αποδιομηχόνιση.

Λέει ακόμα να εξαλείψουμε τα τεράστια ελλείμματα στο δημόσιο τομέα και ιδιαίτερα στους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, να καταπολεμήσουμε τη φοροδιαφυγή και να άρουμε κάθε αντικίνητρο που αποθαρρύνει τις επενδύσεις και εμποδίζει την ανάπτυξη.

«Είσαστε στο σωστό δρόμο, αλλά πρέπει να συνεχίσετε», είναι η συμβουλή του.

Τι σημαίνουν όλα αυτά;

Θα πρέπει μήπως να συνεχίσουμε τις θυσίες για πολύ ακόμα;

Τι θα γίνει με τις αποδοχές των μισθωτών; Πότε θα πάρουμε κάποιες ικανοποιητικές αυξήσεις;

Και οι τιμές;

Πόσο θα ανέβουν ακόμα;

Οι άνεργοι τι θα γίνουν; Πότε θα βρουν πάλι δουλειά;

Θα κάνουν επενδύσεις οι βιομήχανοι - και πότε;

Το γεγονός είναι ένα: ότι οι προειδοποιήσεις και οι παραινέσεις διαμορφώνουν, καλώς ή κακώς, ένα ασαφές κλίμα, όπου πολλά πράγματα εμφανίζονται να είναι ρευστά και αβέβαια.

Η κατάσταση περιπλέκεται ακόμα πιο πολύ, καθώς άλλοι πιέζουν για χαλάρωση των μέτρων, άλλοι για μεγαλύτερη απελευθέρωση στην αγορά κι άλλοι, αντίθετα, για περισσότερους ελέγχους.

Αυτή λοιπόν την ώρα, που η προσπάθεια για την αναγκαία σταθεροποίηση τείνει να μπει στην τελική της ευθεία, τα «ΝΕΑ» έκριναν ότι ήταν η πιο κατάλληλη στιγμή να απευθυνθούν στον αρμοδιότερο κυβερνητικό εκπρόσωπο, τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας κ. Κ. Σημίτη, που είναι και ο υπεύθυνος πολιτικά για το σταθεροποιητικό πρόγραμμα και την οικονομία γενικότερα:

ΕΡ: Πού βρίσκεται αυτή τη στιγμή η οικονομία; Ποιο θα λέγατε ότι είναι το στίγμα της;

ΑΠ: Αυτή τη στιγμή η οικονομία βρίσκεται στο δεύτερο χρόνο ενός προγράμματος σταθεροποίησης, το οποίο κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του πέτυχε, με οριακές αποκλίσεις, τους στόχους που είχε θέσει. Συγκεκριμένα ο πληθωρισμός μέσα στο χρόνο ήταν 16,9% έναντι 16% του στόχου, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ήταν 1.704 εκ. δολ. έναντι 1.700 εκ. δολ. του στόχου, οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα σαν ποσοστό στο ΑΕΠ μειώθηκαν κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες περίπου, όπως ήταν ο στόχος. Επίσης είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι στόχοι αυτοί επιτεύχθηκαν χωρίς αύξηση της ανεργίας και με αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σχεδόν κατά μιάμιση ποσοστιαία μονάδα.

ΕΡ: Ναι, αλλά φέτος υπάρχει κάποια υποτροπή, ας το πούμε έτσι, που κάνει πολλούς να λένε ότι η οικονομία πάλι να βγει από την τροχιά του σταθεροποιητικού. Τις συμμερίζεστε εσείς αυτές τις προβλέψεις;

ΑΠ: Οι εξελίξεις του α' τετραμήνου του 1987 δείχνουν πως υπάρχει κάποια διάσπαση ανάμεσα στους στόχους και την πορεία της οικονομίας. Παρατηρούνται αποκλίσεις κυρίως στον πληθωρισμό, που θα πρέπει να αποδοθούν σε έκτακτους παράγοντες και στην εισαγωγή του ΦΠΑ από 1.1.1987. Το ισοζύγιο πληρωμών για

Συνέντευξη στον ΣΤΑΘΗ ΒΛΑΧΟ

καθαρά εποχικούς λόγους μπορεί να μη δίνει καλή εικόνα στην αρχή του έτους. Περιμένουμε όμως σημαντική βελτίωση στους επόμενους μήνες, που θα μας οδηγήσουν κοντά στο στόχο των 1,25 δις. δολαρίων, τον οποίο έχουμε θέσει. Η πιστή λειψία εφαρμογή του προγράμματος θα οδηγήσει και φέτος στο να πλησιάσουμε τους στόχους. Ας σημειωθεί ότι και περίοδος διατυπώθηκαν έντονες επιφυλάξεις για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος το πρώτο εξάμηνο, επιφυλάξεις που δεν επαληθεύθηκαν από τα αποτελέσματα και την πορεία της οικονομίας του 1986.

Εμπιστοσύνη

ΕΡ: Τι νομίζετε ότι θα καθορίσει την επιτυχία της προσπάθειάς σας;

ΑΠ: Καθοριστικό στοιχείο για την επιτυχία της προσπάθειάς είναι η εμπιστοσύνη στην εξέλιξη. Τα αποτελέσματα του πρώτου χρόνου δείχνουν ότι η οικονομική εξέλιξη ακολουθεί τη σωστή κατεύθυνση.

ΕΡ: Αν το πρόγραμμα που εφαρμόζετε είναι αναγκαίο, γιατί δάλλεται από τόσες πλευρές;

ΑΠ: Η αντιπολίτευση προσπαθεί να πλξήσει την κυβέρνηση με το να δημιουργήσει αμφιβολίες και αβεβαιότητα για την έκδοση του προγράμματος. Αμφιβολίες και αβεβαιότητα που αποτελούν φρένο στο ίδιο το πρόγραμμα. Η προσπάθεια για ανόρθωση της οικονομίας δεν είναι κομματική προσπάθεια για να δικαιολογηθεί αυτή η στάση, όταν μέλλεται ούτε η Δεξιά ούτε η παραδοσιακή Αριστερά δεν μπόρεσαν να υποδείξουν άλλες συγκεκριμένες πολιτικές.

Ο... κατήφορος

ΕΡ: Κύριε υπουργέ, τι θα γίνει αν η οικονομία δείξει ξαφνικά ότι πάει πάλι να πάρει τον κατήφορο, έτσι άσπαστη και απρόδλεπτη που είναι συχνά η εξέλιξη της; Τι θα κάνετε σε μια τέτοια περίπτωση;

ΑΠ: Η οικονομία δεν πρόκειται να πάρει πάλι τον κατήφορο. Η πορεία της οικονομίας εμπεριέχεται πολλές φορές από απρόδλεπτους και εξωγενείς παράγοντες όπως είναι αυτή τη στιγμή οι ζημιές που προκλήθηκαν από τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες και η τιμή του πετρελαίου που ακολουθεί πορεία ανοδική.

ΕΡ: Έχετε πει πολλές φορές ότι δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε. Τι μέτρα θα παίρνατε αν συνέβαινε το απροσδόκητο;

ΑΠ: Η οικονομική πολιτική που εφαρμόζεται αποτελείται από ένα σύνολο μέτρων - δημοσιονομικής, νομισματικής, εισοδηματικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Η κυβέρνηση έχει τη δυνατότητα αλλά και πολιτική βούληση να λάβει όλα εκείνα τα απαραίτητα διορθωτικά μέτρα ώστε η οικονομία να ακολουθήσει την τροχιά

που οδηγεί κοντά στους στόχους του σταθεροποιητικού προγράμματος, την αναγκαία της οποίας κανείς δεν αμφισβητεί. Με τα δεδομένα αυτά, τυχόν αποκλίσεις των οικονομικών μεγεθών από τους στόχους που είχαν τεθεί, που δεν θα οφείλονται σε εξωγενείς, μη ελεγχόμενους παράγοντες, θα προέρχονται από τη μη πιστή τήρηση του σταθεροποιητικού προγράμματος. Συνεπώς στην περίπτωση αυτή η συνταγή είναι πιστή εφαρμογή του σταθεροποιητικού προγράμματος. Την πιστή αυτή εφαρμογή επιδιώκουμε και προς αυτή την κατεύθυνση πιέζουμε.

Η αποδοχή

ΕΡ: Νομίζετε ότι την αποδέχονται όλοι αυτή τη συνταγή της «πιστής εφαρμογής» που λέτε;

ΑΠ: Υπάρχουν δέκατοι αρκετοί οι οποίοι διατάζουν μπροστά σε αντιδράσεις και διαμαρτυρίες. Η πολιτική που θέλει να διορθώσει δεν μπορεί να περιμένει μόνο χειροκροτήματα. Σε περίπτωση που μεταβληθούν τα εξωγενή μη ελεγχόμενα δεδομένα, η κυβέρνηση θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα κατά περίπτωση αφού προηγουμένως μελετήσει τα δεδομένα που θα διαμορφωθούν.

ΕΡ: Έχετε δηλώσει ότι και στην καλύτερη περίπτωση θα χρειαστεί ίσως μια αυξημένη προσοχή και το 1988 και το 1989 και το 1990 και το 1991. Τι ακριβώς σημαίνει αυτό; Μήπως ότι θα πρέπει να συνεχιστεί για μια ακόμα τετραετία κάποιο είδος ηπιότερης λιτότητας;

ΑΠ: Το πρόγραμμα οδηγεί σε μια φάση ανάκαμψης για τα επόμενα έτη. Όμως τα χρόνια αυτά θα χρειαστεί και αυξημένη προσοχή ώστε ο πληθωρισμός να πλησιάσει το μέσο όρο των χωρών της ΕΟΚ, οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα, ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου

Προϊόντος, να σταθεροποιηθούν σε μονοψήφιο αριθμό και το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών να είναι τόσο, ώστε να χρηματοδοτείται με την αυτόνομη εισροή ιδιωτικών κεφαλαίων. Η αυξημένη αυτή προσοχή σημαίνει ότι θα απαιτηθεί προσεκτική διαχείριση των δημόσιων δαπανών, εξυγίανση των ασφαλιστικών οργανισμών και δημόσιων επιχειρήσεων, αύξηση της παραγωγικότητας, αναβάθμιση της ποιότητας των προϊόντων μας και προπαντός παρατήρηση βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μας.

Οι εργαζόμενοι

ΕΡ: Αυτές οι προοπτικές σίγουρα είναι επιθυμητές. Όμως πείτε μου, τι θα πρέπει να περιμένουν οι εργαζόμενοι όταν

τελειώσει το 1987;

ΑΠ: Μερικοί πιστεύουν ότι μόλις περάσει η διετία του σταθεροποιητικού προγράμματος θα μπορεί να ανακτηθεί όλη η απώλεια του εισοδήματος της διετίας. Αυτό δεν θα μπορεί και δεν πρέπει να γίνει. Το σταθεροποιητικό πρόγραμμα είχε στόχο να διορθώσει τις ανισορροπίες ώστε να διορθωθούν βαθμιαία μετά οι διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας. Στο τέλος του 1987 ελπίζουμε να έχει ομαλοποιηθεί η πορεία της οικονομίας. Μένουν όμως πάρα πολλά να γίνουν. Θα πρέπει να δώσουμε προσοχή στη βελτίωση των δομών για να εξασφαλιστεί σταθερή ανάπτυξη. Αδυναμίες που σωρευτήκαν επί δεκαετίες δεν διορθώνονται σε δύο χρόνια.

ΕΡ: Σύμφωνα, αλλά ως πότε θα βλέπουν οι εργαζόμενοι να περιορίζεται η αγοραστική τους δύναμη και να μικραίνει το καλάθι της νοικοκυράς;

ΑΠ: Πρέπει να τονιστεί ότι στόχος της κυβέρνησης δεν είναι να μειωθεί η ιδιωτική καταναλωτική δαπάνη. Επι-

θυμία της κυβέρνησης είναι όπως η κατανάλωση, δημόσια και ιδιωτική, αυξάνει χωρίς όμως να διακυβεύεται η πορεία της οικονομίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αν η κατανάλωση αυξάνει με σταθερές τιμές, αλλά με ρυθμούς μικρότερους από την αύξηση του Εθνικού Προϊόντος. Αυτό θα επιτρέψει την αύξηση του μεριδίου των αποταμιεύσεων και επομένως και τη χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων με επιταχυνόμενο ρυθμό. Η πολιτική αυτή είναι σαφώς αναπτυξιακή και με κανένα τρόπο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σαν πολιτική λιτότητας. Στόχος λοιπόν πρέπει να είναι η σταθερή αύξηση του Εθνικού Προϊόντος και η κατανομή του σε τρόπο που να διασφαλίζει την αναπτυξιακή πορεία της χώρας.

Απώλειες

ΕΡ: Πόσο θα φτάσει τελικά ο λογαριασμός που θα πληρώσουν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι για αυτή την αναγκαία προσπάθεια που λέγεται σταθεροποίηση της οικονομίας; Ποιες θα είναι δηλαδή οι απώλειες που θα έχουν στο εισόδημά τους όταν θα τελειώσει και το 1987;

ΑΠ: Με την εφαρμογή του σταθεροποιητικού προγράμματος το πραγματικό ακαθάριστο εισόδημα του μέσου μισθωτού έχει μειωθεί από τον Οκτώβριο του 1985 και μετά κατά 8% περίπου. Η πραγματική μείωση το 1987 θα εξαρτηθεί από την πορεία του πληθωρισμού.

ΕΡ: Νομίζετε ότι οι εργαζόμενοι τα μετράνε έτσι κ. υπουργέ; Ας πούμε όμως ότι είναι κάπως έτσι τα πράγματα. Ποιο είναι το όφελος που θα αντιλαμβάνει τις απώλειες;

ΑΠ: Πρέπει να σημειωθεί ότι οι πραγματικές απώλειες των μισθωτών δεν είναι θέμα απλής αριθμητικής και δεν

είναι εύκολο να υπολογισθούν. Για παράδειγμα, οι μειώσεις των πραγματικών μισθών είχαν σαν αποτέλεσμα την επιβράδυνση της αύξησης του ανά μονάδα κόστους εργασίας, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και την εξασφάλιση χιλιάδων θέσεων εργασίας. Δεν γνωρίζω πώς είναι δυνατόν να αποτιμησουμε το κέρδος αυτό έτσι ώστε να το συγκρίνουμε με τη μείωση του πραγματικού εισοδήματος. Άλλωστε ο «λογαριασμός» τον οποίον πληρώνουν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι, κατά την έκφρασή σας, έχει και μια άλλη πλευρά θετική για όλους τους εργαζόμενους, τη μείωση του πληθωρισμού. Ο πληθωρισμός έπεσε κατά 8 μονάδες το 1986 αρχή - τέλος έτους. Αυτό δεν αποτελεί έμμεσο κέρδος;

Αντάλλαγμα

ΕΡ: Επιτρέψτε μου να επιμείνω. Ποιο θα είναι το αντίλλαγμα που θα πρέπει να προσδοκούν οι εργαζόμενοι για

τις θυσίες που κάνουν από τον Οκτώβριο του 1985;

ΑΠ: Το αντίλλαγμα της μείωσης του πραγματικού εισοδήματος των μισθωτών, θα είναι μια οικονομία σε ανάκαμψη με χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού, με αύξηση των εξαγωγών και υποκατάσταση των εισαγωγών, με αύξηση των επενδύσεων και της απασχόλησης με μειούμενο εξωτερικό χρέος και τέλος, με σταθερή αύξηση του διοικητικού επιπέδου των εργαζομένων. Σήμερα ο κάθε Έλληνας πληρώνει σε συνάλλαγμα 40.000 δρχ. περίπου για να εξυπηρετηθεί το δημόσιο εξωτερικό χρέος. Με λίγα λόγια ένα καλύτερο δικαίωμα επίπεδο στηρίξιμό του σε μια οικονομία που αναπτύσσεται δυναμικά με συνεχή περιορισμό των διαρθρωτικών αδυναμιών και όχι στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης χωρίς δη-

3

μουργία παραγωγικού δυναμικού.

Ο πληθωρισμός

ΕΡ.: Μέχρι πού πιστεύετε ότι μπορούμε να ριζώσουμε τον πληθωρισμό του χρόνου ή και τον παραπάνω χρόνο αν τα καταφέρουμε φέτος να τον κρατήσουμε στο 13-14%. Και όσον αφορά τα ελλείμματα, νομίζετε ότι αν συνεχίσουμε την προσπάθεια με την ίδια συνέπεια θα μπορούσαμε να τα περιορίσουμε σε απολύτως ελεγχόμενα όρια;

ΑΠ.: Επειδή μια μικρή χώρα, όπως η Ελλάδα, επηρεάζεται αποφασιστικά από το διεθνές περιβάλλον, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας το ότι οι χώρες του ΟΟΣΑ έχουν μπει σε μια φάση βραδείας αλλά σταθερής οικονομικής μεγέθυνσης με πολύ χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού. Η πραγματικότητα αυτή μας υποχρεώνει να δώσουμε πρωταρχική σημασία στην καταπολέμηση του πληθωρισμού, προκειμένου να αποφευχθούν συνεχείς διολιθιστές ή υποτιμήσεις του εθνικού μας νομισματός που θα ήταν αναγκαίες για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας μας στη διεθνή αγορά. Κατά συνέπεια οι μεσοπρόθεσμοι στόχοι μας, όσον αφορά την εξέλιξη των τιμών, πρέπει να είναι η επιτευξη μονοψήφιων ρυθμών πληθωρισμού με συνεχή τάση αποκλιμάκωσης. Έτσι, αν στο χρόνο που διαδιώσουμε συγκρατηθεί η αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή κοντά στο στόχο που έχει θέσει η κυβέρνηση - πράγμα που θα εξαρτηθεί από την αυστηρή τήρηση της εσοδηματικής, νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής μας - τότε το 1988 θα πρέπει να επιδιώξουμε μια μικρότερη βελτίωση. Προϋπόθεση, βέβαια, είναι ότι δεν θα αλλάξει σημαντικά κάποιος παράγων στο διεθνές περιβάλλον (π.χ. η τιμή πετρελαίου) που θα επηρεάσει αρνητικά την πορεία της οικονομίας μας.

Τα ελλείμματα

ΕΡ.: Να επανέλθουμε στα ελλείμματα του δημόσιου τομέα που είναι η κακοδιαμονία μας. Συγκρατούνται ή όχι, κύριε υπουργέ; Το ρωτώ, γιατί είναι γνωστές οι πιέσεις που ασκούνται από δω και από εκεί για αύξηση των πιστώσεων. Εξάλλου, υπάρχει η εντύπωση ότι οι δαπάνες των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών δεν ελέγχονται. Τι λέτε εσείς;

ΑΠ.: Τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα συγκρατήθηκαν στα επίπεδα περίπου που είχαν προγραμματιστεί, και οι δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα σαν ποσοστό στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν δεν απέκλιναν σημαντικά από το στόχο που είχαμε θέσει. Αυτό δείχνει ότι έχουμε ξεκινήσει ωστόσο και αν εφαρμόσουμε με συνέπεια το σταθεροποιητικό πρόγραμμα θα βελτιώσουμε τον έλεγχο των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Όπως είναι γνωστό στα ελλείμματα συμβάλλουν οι δημόσιες επιχειρήσεις και ιδίως οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης, γεγονός που επιβάλλει την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξυγιάνσής τους. Εδώ υπάρχουν μεγάλες δυσκολίες γιατί υπάρχουν καθιερωμένες πρακτικές και συμφέροντα που πιέζουν στην αύξηση των δαπανών, γιατί χρειάζονται θυσίες και πολύ λίγοι είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν. Για να απαλειφθεί, πάντως, η εντύπωση ότι οι δαπάνες των ΔΕΚΟ δεν ελέγχονται, σας αναφέ-

ρω ότι οι οιαγεριστικές ουσίες των μεγάλων επιχειρήσεων μειώθηκαν πέρσι σε σταθερές τιμές κατά 11% περίπου. Φέτος προβλέπεται να μειωθούν και πάλι σχεδόν κατά 5%.

ΕΡ.: Όλοι θέλουμε ασφαλώς να πετύχει η σταθεροποίηση. Όμως, αμέσως μετά θα χρειαστούμε τις απαραίτητες επενδύσεις. Είναι ωστόσο γνωστό ότι οι ιδιότητες επιχειρηματίες έχουν τη δική τους αντίληψη για την οργάνωση της οικονομίας και της κοινωνίας. Πιστεύετε ότι τελικά θα κάνουν τις επενδύσεις που έχουμε ανάγκη για να περάσουμε στην ανάπτυξη;

ΑΠ.: Αναμφισβήτητα οι επενδύσεις αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας και αν θέλουμε να περάσουμε μια καλύτερη θέση στη διεθνή αγορά, θα πρέπει να αυξήσουμε το μερίδιο των επενδύσεων στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μας.

Επενδύσεις

ΕΡ.: Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να ανακάμψουν οι επενδύσεις;

ΑΠ.: Η σταθεροποίηση της οικονομίας κάτω από τις σημερινές συνθήκες αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση, προκειμένου να έχουμε ουσιαστική ανάκαμψη των επενδύσεων ιδίως στον μεταποιητικό τομέα. Και τούτο, γιατί η πολιτική που ακολουθείται συμβάλλει κατά κύριο λόγο στην ανάκαμψη της αποδοτικότητας των επενδύσεων και προωθεί την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Παράλληλα, η μείωση του πληθωρισμού καθιστά ευχερέστερο τον προγραμματισμό των επενδύσεων, η δε μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών καθιστά ευχερέστερη την χρηματοδότηση της εισαγωγής μηχανολογικού εξοπλισμού. Μετά τη σταθεροποίηση και τη διόρθωση των ανισορροπιών που χαρακτηρίζουν την οικονομία μας, η αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων θα αποτελέσει μια πολύ πιο εύκολη υπόθεση απ' ό,τι σήμερα.

ΕΡ.: Ποιες είναι οι επενδύσεις που έχουμε περισσότερο ανάγκη και τι μέτρα παίρνετε για την προώθηση των επενδύσεων γενικά;

ΑΠ.: Η κυβέρνηση ενθαρρύνει τις επενδύσεις υψηλής τεχνολογίας και εκσυγχρονισμού του παραγωγικού δυναμικού των επιχειρήσεων. Πρόσφατα έχει ανακοινώσει ένα σχέδιο δράσης για την προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων με στόχους, μεταξύ άλλων, την ταχύτερη και συνοπτική διαδικασία έγκρισης και έναρξης υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, και την άμεση τραπεζική χρηματοδότηση των εγκρινομένων επενδύσεων με ενιαιοποίηση των παράλληλων διαδικασιών υπουργείων - τραπεζών.

Κατά συνέπεια, διαμορφώνονται οι συνθήκες εκείνες που θα οδηγήσουν στην αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων. Εξάλλου, και το 1985 και το 1986 οι ιδιωτικές επενδύσεις σημείωσαν, μετά από αρκετά χρόνια, κάποια αύξηση.

ΕΡ.: Δηλαδή, το νερό έχει μπει στο αυλάκι;

ΑΠ.: Δεν βλέπω το λόγο, με βάση και αυτά που είπα πριν λίγο, γιατί τώρα θα αντιστραφεί αυτή η τάση.

Η ανεργία

ΕΡ.: Με την ανεργία που παίρνει διαστάσεις σοβαρού κοινωνικού προβλήματος τι θα κάνετε; Ποια είναι δηλαδή τα σχέδιά σας για να γυρίσουν πάλι στη δουλειά οι άνεργοι και τι θα κάνει η κυβέρνηση για να απορροφηθούν όλοι αυτοί οι νέοι μας που θέλουν και έχουν δικαίωμα να εργαστούν;

ΑΠ.: Η ανεργία σήμερα στη χώρα μας δεν έχει τέτοιες διαστάσεις, ώστε να δημιουργεί ένα «σοβαρό» κοινωνικό πρόβλημα. Το ποσοστό ανεργίας στις χώρες της ΕΟΚ είναι κατά πολύ μεγαλύτερο. Είναι περίπου 12% ενώ σε μας 7,5%. Είναι σημαντικό ότι το 1986 η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και η μείωση των ελλειμμάτων έγιναν χωρίς την αύξηση της ανεργίας.

Πάντως, γενικότερα η ανεργία συνδέεται με τις θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στην οικονομία κάθε χρόνο. Η ανεργία είναι κύρια αποτέλεσμα του ότι υπάρχουν και θα υπάρχουν όλο και περισσότεροι νέοι που ζητούν δουλειά. Γι' αυτό είναι επιτακτική η ανάγκη να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για νέες θέσεις απασχόλησης σταθεροποιώντας την οικονομία. Η πρόβλεψη για αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων για τα επόμενα χρόνια, σε συνδυασμό με τα μεγάλα δημόσια έργα που πρόκειται να εκτελεστούν στη χώρα μας (μετρό, εκτροπή Αχελώου, Ξεΐξη Ρίου - Αντιρρίου, εργοστάσιο Αλουμίνας κ.λπ.), δημιουργούν τις προϋποθέσεις σε μακροχρόνιο επίπεδο για αύξηση της απασχόλησης.

ΕΡ.: Και για το σήμερα τι κάνουν;

ΑΠ.: Δεν πρέπει να αγνοούνται τα βραχυχρόνια μέτρα καταπολέμησης της ανεργίας που έχει πάρει η κυβέρνηση, όπως τα προγράμματα επιδοτούμενης απασχόλησης του ΟΑΕΔ και η γενικότερη δραστηριοποίηση του με την ίδρυση και λειτουργία των πρότυπων γραφείων εργασίας που παρεμβαίνουν ενεργά, για να προσαρμόσουν την προσφορά και ζήτηση εργασίας, τα μέτρα περιορισμού της πολυθεσίας, της απασχόλησης των συνταξιούχων και της κατάργησης των υπερωριών του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

ΕΡ.: Πόσο τελικά και πώς μπορούμε να μεγαλώσουμε αυτή την πίτα που λέγεται εθνικό προϊόν, για να εξασφαλίσουμε όλοι ένα ικανοποιητικό μερίδιο στο εισόδημα και μια σταθερή απασχόληση στην παραγωγή;

ΑΠ.: Το «μεγάλωμα της πίτας» εξαρτάται από το πόσο επενδύουμε, πόσο εκπαιδεύουμε τους εαυτούς μας, για να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις της εξέλιξης, πόσο διαθέτουμε για την έρευνα και τις τεχνολογικές βελτιώσεις και τέλος, πώς χρησιμοποιούμε τα κεφάλαιά μας. Σήμερα δεν επενδύουμε αρκετά, δεν εκπαιδεύουμε ικανοποιητικά τη νεολαία μας, δεν έχουμε αναπτύξει την έρευνα και τέλος, δεν μεγιστοποιούμε τα οφέλη από τη χρήση των κεφαλαίων μας. Το πόσο τελικά θα μεγαλώσουμε την πίτα εξαρτάται από την προσπάθεια που θα βελήσουμε να καταβάλουμε.

Στο ερώτημά σας υπάρχει και μια πιο τεχνική απάντηση. Για να αυξηθεί το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (η πίτα) χρειάζεται η συμβολή τόσο της συνολικής ζήτησης όσο και της προσφοράς, αφού αποτελούν τα δύο βασικά συστατικά στοιχεία της οικονομικής δραστηριότητας. Μερικοί πιστεύουν ότι πρέπει να ενισχυθεί με κάθε τρόπο η ζήτηση. Η συνολική ζήτηση μπορεί όμως να παιζεί ένα σημαντικό ρόλο στηρίξης και όχι καθοδήγησης της αναπτυξιακής διαδικασίας. Κάτω από τις σημερινές συνθήκες θα ήταν ιδίως λάθος να στηρίζουμε την ανοδική πορεία της οικονομίας σε δημοσιονομική επέκταση της ενεργού ζήτησης, αφού προσαποθέμε να περιορίσουμε τα ελλείμματα στο δημόσιο τομέα, για να αντιμετωπίσουμε τον πληθωρισμό και τα ελλείμματα του ισοζυγίου πληρωμών.

Αυτάρκεια

ΕΡ.: Η ελληνική οικονομία δεν είναι αυτάρκης. Από πού θα προέλθει αυτή η επιπλέον ζήτηση;

ΑΠ.: Σε μια μικρή ανοιχτή οικονομία όπως η ελληνική, η αύξηση της ζήτησης θα πρέπει να προέλθει κατά μεγάλο μέρος από αύξηση των εξαγωγών και παράλληλη υποκατάσταση των εισαγωγών με εγχώρια παραγωγή. Αυτό απαιτεί βέβαια βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Η αύξηση της ζήτησης μπορεί επίσης να στηριχθεί σταδιακά στις δαπάνες για νέες παραγωγικές επενδύσεις. Αυτές τις τάσεις προσπαθεί να ενισχύσει η πολιτική οικονομικής σταθεροποίησης που εφαρμόζεται σήμερα.

ΕΡ.: Για να ικανοποιηθεί η αύξηση της ζήτησης θα χρειαστεί να αυξηθεί ανάλογα και η προσφορά; Αυτό πώς θα γίνει;

ΑΠ.: Η διαδικασία αύξησης της προσφοράς προωθείται σήμερα με διαρθρωτικές αλλαγές, την ενίσχυση των επενδύσεων και τη δημιουργία δυνατοτήτων παραγωγής με ικανοποιητική απόδοση. Με τον τρόπο αυτό θα επιτύχουμε σταδιακά ρυθμούς ανέδου υψηλότερους από εκείνους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και αύξηση του βιοτικού επιπέδου της χώρας μας, σε τρόπο ώστε να συγκρίνει προς αυτό των κοινοτικών της εταιρών.

ΕΡ.: Τα βλέπετε όλα αυτά εφικτά; **ΑΠ.:** Η προσπάθειά μας είναι δύσκολη. Αλλά μπορούμε να πετύχουμε αρκετά να δουλέψουμε με σύστημα και επιμονή.